

کامل ترین مرجع امتحانات نهایی

دین و زندگی

سید هادی هاشمی، قاسم آقاوردی زاده

چند سالی است که اثر چند درصدی (!) معدّل در کنکور سراسری و افزایش هر ساله‌ی آن، دانش‌آموزان را به تلاش بیش‌تر جهت کسب معدّل بالاتر واداشته است. شاید همه با این نظر موافق باشند که بهترین راه آماده شدن برای آزمون‌های نهایی، مرور و بررسی همه‌ی سؤالات مطرح‌شده در سال‌های اخیر است. اما متأسفانه در بازار رنگارنگ کتاب هنوز چنین مرجع کامل و دقیقی که بتوان با اطمینان به آن اتکا کرد نیامده است.

بر این اساس مهر و ماه با تلاشی مضاعف، مجموعه‌ی کامل چهارده جلدی **مرجع نهایی** سال سوم را با ویژگی‌های زیر فراهم کرده است:

۱ تمامی سؤالات طرح‌شده در این مجموعه همگی از آزمون‌های نهایی در دهه‌ی اخیر هستند.

بنابراین با داشتن این مجموعه مطمئن باشید تمامی سؤالات طرح‌شده در آزمون‌های نهایی را خواهید داشت.

۲ سؤالات به صورت موضوعی منطبق بر عناوین کتاب درسی یا عناوین آزمون‌ها دسته‌بندی شده‌اند. مثلاً در درس ادبیات و دین و زندگی سؤالات به صورت خط به خط کتاب درسی چیده شده‌اند و در درسی مثل زبان فارسی قالب کتاب همان قالب آزمون است. در درسی مثل عربی یک سری سؤالات درس به درس و یک‌سری (مطابق با آزمون) ترکیبی چیده شده‌اند. در پایان هر کتاب هم چند دوره از امتحانات به صورت کامل همراه با بارم‌بندی آمده است تا با ساختار کلی و چیدمان امتحان آشنا شوید و بتوانید در آموخته‌های خود را بسنجید.

بنابراین برای مرور مطالب در هر درس با روشی متفاوت و اصولی نسبت به بقیه‌ی دروس مواجه می‌شوید که تسلط شما را بر مفاهیم کتاب و آزمون در زمان کم بالا ببرد.

۳ تمامی سؤالات به صورت مختصر و مفید پاسخ داده شده‌اند.

بنابراین فرصت دارید درستی معلومات خود را به بهترین وجه محک بزنید.

۴ این مجموعه صرفاً سؤال و پاسخ نیست در جای جای آن (بسته به ضرورت و نه زیاده‌گویی!) مشاوره‌های تخصصی آن درس آمده است تا خود را در متن کار تنها نبینید. در ابتدای کتاب هم توصیه‌های کلی مشاوره‌ای، نحوه‌ی بارم‌بندی و ... آمده که توصیه می‌کنیم حتماً آن را مطالعه کنید.

پس این مشاوره‌ها را جدی بگیرید و ایده‌های طرح‌شده را عملی کنید تا با آرامش و اطمینان در جلسه اطمینان شرکت کنید.

۵ چون این مجموعه به صورت موضوعی آماده شده است، در ضمن تدریس معلّم در طی سال نیز بسیار کارآمد خواهد بود، البته همان طور که گفته شد برای آمادگی قطعی و آشنایی همه‌جانبه‌ی شما عزیزان، در انتهای کتاب چند آزمون به همراه کلید تصحیح آورده‌ایم.

بنابراین با نحوه‌ی نمره‌دهی و تصحیح اوراق نیز آشنا می‌شوید.

در پایان، امیدوارم این مجموعه‌ی ارزشمند، گامی در جهت کاهش دغدغه‌های آموزشی شما عزیزان باشد.

مقدمه‌ی مؤلف

تقدیم به ساحت مقدس مادر خلقت
حضرت زهرا (س) به امید گوشه‌ی چشمی

به نام حضرت دوست

سلام دانش‌آموزان عزیز و استادان بزرگوار!

بی‌شک تأثیر معدل نهایی در آزمون سراسری به میزان ۲۵ درصد یکی از مهم‌ترین دلایل ضرورت آماده‌سازی دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان جهت قبولی در آزمون دانشگاه‌های سراسری و آزاد می‌باشد. حال به مطلب فوق، این نکته را اضافه کنید که این تأثیر، به صورت معدلی نیست یعنی معدل نهایی مهم نیست بلکه به صورت تک درس می‌باشد به عبارت دیگر نمره‌ی هر درس در امتحانات نهایی، در آزمون سراسری نیز صرفاً در همان درس اثرگذار خواهد بود. با این توضیحات، پرواضح است که کسب درصد و تراز بالا و اثرگذار در درس پرنکته و مفهومی و آیه محور دین و زندگی در آزمون سراسری، مرهون کسب نمره‌ی بالا در امتحان نهایی این درس است.

خدا را شکر اولین مجموعه‌ی مرجع نهایی با رویکرد آماده‌سازی تدریجی و در طول ترم دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان جهت امتحانات نهایی آماده شد و در اختیار شما عزیزان قرار گرفت.

مجموعه‌ای که پیش روی شماست دارای قسمت‌های زیر می‌باشد.

(الف) درسنامه و آیات هر درس: خلاصه درس و متون کتاب درسی به همراه آیات و پیام آیات و احادیث در ابتدای کتاب آمده است. در درسنامه سعی شده است مهم‌ترین نکات تعریفی، تقسیمات و تشریحی دروس به طور منظم و البته فنی جمع‌آوری گردد. همان‌طور که می‌دانید در امتحانات نهایی سؤالات به صورت متنوع طرح می‌شوند به طوری که در آن‌ها بخش‌های گوناگونی از جمله تعاریف، جای خالی، توضیح و ... دیده می‌شود.

یکی از سؤالات متداول در آزمون نهایی ترجمه و پیام آیات و احادیث است. البته در بخش ترجمه صرفاً آیاتی قابل طرح سؤال می‌باشند که در کتاب درسی ترجمه‌شان نیامده و به دانش‌آموزان واگذار شده است ما نیز ترجمه این قسمت‌ها را به صورت پررنگ‌تر برای شما نمایش داده ایم. پیام آیات و احادیث نیز در امتحان دارای اهمیت و سؤال مخصوص به خود است که به همین دلیل کلیه‌ی پیام‌ها برای استفاده شما عزیزان گردآمده است.

(ب) سوالات امتحان نهایی: دومین قسمت مربوط به سوالات طرح شده از هر درس در امتحانات نهایی سنوات اخیر است. مطالعه این سؤالات و پاسخ آن‌ها کمک شایانی به نحوه‌ی صحیح مطالعه شما عزیزان می‌نماید و همچنین در سنجش خودتان نیز تأثیر زیادی دارد. دقت کنید که در مقابل هر سؤال، سال آزمون موردنظر درج گردیده و به دلیل پرهیز از تکراری بودن سؤالات، در برخی مواقع تعداد سال‌های درج‌شده بیش از سه یا چهار زمان است که این خود حکایت از اهمیت بالای آن سؤال دارد. از طرف دیگر ترتیب سؤالات صرفاً بر اساس سال‌های جدید به قدیم است و هیچ‌گونه اهمیت محتوایی مدنظر نمی‌باشد. شایان ذکر است در درس ششم به دلیل جدید بودن دارای تعداد کمی سوالات امتحان نهایی است و به همین دلیل استثنائاً در این درس چند سوال تألیفی آورده‌ایم.

لازم است بدانید در این مجموعه از سوالات رشته‌ی علوم و معارف اسلامی در بخش‌های مشترک با سایر رشته‌ها نیز استفاده شده است.

(ج) پاسخ‌نامه‌ی تشریحی: پس از بررسی سؤالات ۱۶ درس کتاب، نوبت به پاسخ‌نامه‌ها می‌رسد. پاسخ کلیه‌ی سؤالات به صورت جامع در این بخش گردآوری شده است که لازم است تک‌تک شما عزیزان پس از سنجش خود، به این بخش مراجعه نموده و دانسته‌های خود را تصحیح، تکمیل و یا تثبیت نمایید.

(د) آزمون‌های نهایی جامع: به جهت آشنایی هرچه بیشتر شما عزیزان با شکل ظاهری و محتوایی امتحانات نهایی در سومین بخش از این مجموعه، سه آزمون نهایی اخیر به همراه پاسخ‌های تشریحی گردآوری شده است.

نحوه مطالعه کتاب

این کتاب در دو بازه زمانی قابل استفاده است:

در طول سال تحصیلی: پیشنهاد می شود متناسب با پیشرفت درسی، هر یک از دروس ۱۶ گانه را به طور کامل (درسنامه + آیات و پیام ها + سؤالات امتحانات نهایی) مطالعه کنید. در هر مرحله اگر سؤال یا نکته ی مبهمی برایتان بوجود آمد پس از یادداشت کردن، در زمان مقتضی با استفاده از دانش دبیر محترم یا دوستان خوبتان رفع اشکال نمایید.

برای آزمون نیمسال اول که در دی ماه برگزار می شود، پس از مطالعه ی کلیه درسنامه ها و آیات و پیام های ۸ درس اول اقدام به پاسخ به سؤالات این ۸ درس نموده و حتما پاسختان را با پاسخنامه ی کتاب مقایسه کنید.

در ماه های فروردین و اردیبهشت: در این دو ماه پایانی سال تحصیلی توصیه می شود که ابتدا تک تک درسنامه ها به همراه آیات را مرور نموده و پس از آن سراغ سؤالات امتحانی بروید. البته به هنگام مطالعه درسنامه، و آیات مرور ۳ تا ۵ سوال امتحان نهایی اشکال ندارد اما سؤالات بیشتر را برای آزمون و سنجش خودتان در روزهای پایانی اردیبهشت ماه قرار دهید.

سخن پایانی

در آماده سازی این مجموعه، دوستان و همکاران مهربان و دلسوزی زحمت کشیدند که جا دارد از همراهی و همدلی ایشان نهایت تقدیر و تشکر صورت پذیرد. آقای احمد اختیاری مدیریت محترم انتشارات، آقای محمد نصیری مسئول پروژه ی مرجع نهایی، سرکار خانم سمیه جباری مدیر تولید مجموعه، خانم سمیه طاهرخانی و آقای احمد مرادی گرافیست های محترم، آقای روزبه اسحاقیان دوست گرامی و ویراستار کتاب خانم ها فاطمه بخششی و ساناز صالحی تایپیست های گرامی، آقای گودرزی مدیر واحد فروش و همکاران پرتلاش ایشان و... امیدوارم زحماتتان با درخشش دانش آموزان مخاطب این کتاب در امتحانات نهایی مورد قدردانی قرار گیرد.

در پایان، از کلیه ی همکاران محترم، دبیران دبیرستان ها، مشاورین محترم و دانش آموزان گل تقاضا نمودیم چنانچه نقص و کمبودی در این مجموعه مشاهده نمودند و یا اینکه ایده و نظری جهت پیشرفت این کتاب داشتند، به سامانه ی پیامک انتشارات به شماره ی ۳۰۰۰۷۲۱۲۰ ارسال نمایند.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار

یا علی

سید هادی هاشمی

hashemi.hadi ۲۰۰۰@gmail.com

فهرست

بخش اول

خلاصه درس

درس اول: هدایت الهی.....	۹
درس دوم: هدایت مستمر.....	۹
درس سوم: معجزه‌های از نوع کتاب.....	۱۱
درس چهارم: گستره‌ی رسالت پیامبر.....	۱۱
درس پنجم: تداوم رسالت.....	۱۲
درس ششم: جایگاه امامت.....	۱۳
درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی عصر ائمه (ع).....	۱۴
درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین.....	۱۴
درس نهم: خورشید پنهان.....	۱۵
درس دهم: در انتظار طلوع.....	۱۶
درس یازدهم: مرجعیت و ولایت فقیه.....	۱۶
درس دوازدهم: ویژگی‌های حکومت اسلامی.....	۱۷
درس سیزدهم: عزت نفس.....	۱۸
درس چهاردهم: زمینه‌های پیوند.....	۱۹
درس پانزدهم: پیوند مقدس.....	۲۰
درس شانزدهم: کانون مهر.....	۲۰

بخش دوم

سؤالات امتحانات نهایی

درس اول: هدایت الهی.....	۲۲
درس دوم: هدایت مستمر.....	۲۳
درس سوم: معجزه‌های از نوع کتاب.....	۲۳
درس چهارم: گستره‌ی رسالت پیامبر.....	۲۴
درس پنجم: تداوم رسالت.....	۲۴
درس ششم: جایگاه امامت.....	۲۵
درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی عصر ائمه (ع).....	۲۶
درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین.....	۲۶
درس نهم: خورشید پنهان.....	۲۷
درس دهم: در انتظار طلوع.....	۲۷
درس یازدهم: مرجعیت و ولایت فقیه.....	۲۸
درس دوازدهم: ویژگی‌های حکومت اسلامی.....	۲۹
درس سیزدهم: عزت نفس.....	۳۰
درس چهاردهم: زمینه‌های پیوند.....	۳۰
درس پانزدهم: پیوند مقدس.....	۳۱
درس شانزدهم: کانون مهر.....	۳۱
پاسخ‌نامه تشریحی.....	۳۲

پیوست‌ها

آزمون‌های نهایی اخیر.....	۴۳
پاسخ‌نامه‌ی تشریحی آزمون‌های نهایی اخیر.....	۴۶

خلاصه دروس

درس ۱ هدایت الهی

اعلی ۱ تا ۳	
نام پروردگار والائرت را ستایش کن. کسی که آفرید سپس آراست. همان کسی که برای هر چیز اندازه‌ای قرارداد، سپس هدایت نمود.	سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى
پیام آیم: هدایت ویژه (خاص) مخلوقات توسط خداوند - خداوند پس از آفرینش هر یک از موجودات، آن را مطابق ویژگی‌هایش هدایت می‌کند.	
نساء ۱۶۵	
رسولانی (را فرستاد که) بشارت و انداز دهند تا بعد از آمدن پیامبران، بهانه و دستاویزی در مقابل خداوند برای مردم نباشد و خداوند شکست‌ناپذیر با حکمت است.	رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا
پیام آیم: خداوند، انسان‌ها را از طریق فرستادن پیامبران هدایت می‌کند که این همان هدایت خاص انسان‌ها می‌باشد.	
زمر ۴۱	
همانا ما این کتاب را برای مردم، به حق بر تو نازل کردیم، پس هرکس که هدایت یافت به سود خودش است و هرکس که گمراه شد تنها به زیان خود گمراه می‌شود و تو وکیل و مدافع آن‌ها نیستی.	إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ
پیام آیم: هدایت خاص انسان‌ها توسط خداوند و این‌که هر کس مسئول اعمال و انتخاب‌های خودش است - اختیار و انتخاب گری انسان	
اعراف ۴۳	
و گفتند: ستایش مخصوص خداوند است. کسی که ما را به این (نعمت‌ها) هدایت کرد و اگر خدا ما را هدایت نکرده بود، ما (به این‌ها) راه نمی‌یافتیم.	وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ
پیام آیم: هدایت خاص انسان توسط خداوند و سیاس او به دلیل هدایت‌گری انسان‌ها	

درس ۲ هدایت مستمر

* **فطرت:** نوع خاص آفرینش * **فطر:** خلق و ابداع * **فطرت انسان:** آفرینش خاص انسان و ویژگی‌هایی که در اصل آفرینش او وجود دارد. * **اسلام:** تسلیم بودن در برابر خداوند - برنامه‌ی کلی که خداوند به سبب ویژگی‌های فطری مشترک به انسان‌ها عنایت کرده است تا آنان را به **هدف مشترک** خلقتشان برساند. * **وحی (عالی‌ترین درجه‌ی وحی):** القای معانی و معارف به قلب پیامبر از سوی خداوند و سخن گفتن خداوند و جبرئیل با اوست - مخصوص پیامبران الهی * **اعجاز:** کارهای فوق‌العاده‌ای که پیامبران از جانب خداوند انجام می‌دادند که هیچ‌کس نمی‌تواند مانند آن را انجام دهد تا مردم دریابند آنان با خداوند در ارتباط بوده و از طرف او مأمور به پیامبری شده‌اند. * **آیت:** آثار خارق‌العاده و اعجاز پیامبران، در قرآن به نام

* **هدایت عمومی:** خداوند، همه‌ی مخلوقات را برای هدف حکیمانه آفریده و به سوی هدفشان هدایت می‌کند. * **هدایت ویژه (خاص):** هدایت هر دسته از مخلوقات متناسب با ویژگی‌ها و خصوصیات آن‌ها * **حکیم:** یکی از ویژگی‌های خداوند یعنی هر کاری را برای هدفی معین انجام می‌دهد و تمام کارهای او غایت‌مند است. * **نیازهای برتر انسان:** ۱. درک هدف زندگی ۲. درک آینده‌ی خویش ۳. کشف راه درست زندگی * ویژگی پاسخ به نیازها: ۱. همه‌جانبه (جامع) باشد. ۲. کاملاً درست و قابل اعتماد باشد. * **انواع هدایت الهی:** ۱. هدایت عمومی (عامه) ۲. هدایت ویژه (خاص) * ویژگی‌هایی که سبب تمایز بنیادین انسان از سایر موجودات است: ۱. توانایی تفکر و تعقل ۲. قدرت اختیار و انتخاب * **حجت‌های** خداوند بر مردم (دو چراغ هدایت): ۱. رسولان، انبیاء، ائمه (حجت آشکار) ۲. عقل (حجت پنهان) * اگر انسان اندکی از سطح زندگی روزمره بالاتر رود و در افق بالاتری بیندیشد خود را با نیازهای مهم‌تر روبه‌رو می‌بیند. * نیازهای مهم‌تر (بنیادین) به تدریج تبدیل به دل‌مشغولی، دغدغه و درد متعالی می‌شوند. * دغدغه‌ی اصلی انسان‌های **فکور و خردمند**، راه زندگی یا چگونه زیستن است. * آفرینش بی‌هدف، نشانه‌ی نقص، ضعف و ناآگاهی است. * هدایت یک اصل **عام و همگانی** در نظام خلقت است. * هدف خلقت انسان، تقرب به خداوند است. * عقل نمی‌تواند پاسخ برخی از مسایل بنیادین را به‌طور درست و کامل بدهد و برای این گونه مسایل نیازمند هدایت الهی است. * وسیله‌ی فهم پیام الهی، **عقل** است.

انفال ۲۴	
ای مؤمنان، خدا و پیامبر را اجابت کنید، آن‌گاه که شما را به چیزی فرا می‌خواند، که زندگی و حیاتتان می‌بخشد.	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُهُ تُخْشَرُونَ
پیام آیم: دین و دستورات الهی، زندگی‌بخش و عامل حیات سالم است و باید مؤمنان دعوت خدا به این برنامه‌ی ویژه را اجابت کنند.	

حمد ۶ و ۷	
ما را به راه راست هدایت کن. راه کسانی که به ایشان نعمت عطا کردی نه کسانی که بر آنان غضب کرده‌ای و نه گمراهان	اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ
پیام آیم: دین الهی بهترین راه برای رسیدن به زندگی سعادت‌مند - نیاز به کشف راه درست زندگی یکی از نیازهای برتر انسان	
طه ۵۰	
بگو پروردگار ما کسی است که به هر چیزی، خلقتش را اهدا نمود سپس آن را هدایت کرد.	قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى
پیام آیم: هدایت عمومی مخلوقات توسط خداوند	

تعیین امام معصوم (ع) از طرف خداوند سبب شد نقش‌ها و مسئولیت‌های پیامبر به جز دریافت وحی ادامه یابد. * نیازهای متغیر در داخل نیازهای ثابت پیدا می‌شوند. * قوانین تنظیم‌کننده به مقررات اسلامی **خاصیت انطباق و تحرک** داده است. * قواعد تنظیم‌کننده بر همه‌ی احکام و مقررات اسلامی **تسلط** داشته و آن‌ها را تحت نظر قرار داده و کنترل می‌کنند.

شوری ۱۳

برای شما از دین تشریع کرد آن‌چه را که به نوح سفارش کرده و نیز آن‌چه را به نوح وحی نمودیم و آن‌چه به ابراهیم و موسی و عیسی سفارش کردیم که دین را بپا دارند و در آن متفرق نشوید. بر مشرکین سخت می‌آید، آن‌چه که آنان را بدان دعوت می‌کنی. خداوند هر که را بخواهد برای خود برمی‌گزیند و کسی را که اهل بازگشت باشد به سوی خود هدایت می‌کند.

سَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

پیام کیم: تساوای همه‌ی ادیان چرا که فطرت همه‌ی انسان‌ها یکی است و هیچ اختلافی میان پیامبران یا دین‌ها از لحاظ محتوای اصلی نیست.

بقره ۱۳۵ و ۱۳۶

گفتند یهودی یا مسیحی باشید تا هدایت شوید. بگو بلکه آیین ابراهیم حق‌گرا را (پیروی می‌کنیم) و او از مشرکان نبود. بگوید ما به خداوند ایمان آورده‌ایم؛ و به آن‌چه بر ما نازل شده و آن‌چه نازل گردید بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و پیامبران از فرزندان او و آن‌چه به موسی و عیسی داده شده است و آن‌چه به پیامبران (دیگر) از طرف پروردگارشان داده شده است و در میان هیچ یک از آن‌ها فرق نمی‌گذاریم و در برابر فرمان خداوند تسلیم هستیم.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قُلُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نَفَرُّ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

پیام کیم: همه‌ی ادیان الهی از جانب خداوند و یکی هستند و نباید میان پیروان پیامبران و ادیان آن‌ها اختلاف و تفرقه‌ای وجود داشته باشد. اصل مشترک، تسلیم بودن در برابر اوامر الهی است.

ابراهیم ۴

هیچ رسولی را نفرستادیم جز به زبان قومش تا برای آنان به روشنی بیان کند...

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ...

پیام کیم: هر یک از پیامبران، به تناسب سطح درک و علم مردم زمان خود، دین الهی را برای ایشان بیان می‌نمودند- رشد تدریجی سطح فکر جوامع و اقوام یکی از علل آمدن پیامبران متعدد

آل عمران ۱۹

دین، در نزد خداوند اسلام (و تسلیم بودن در برابر حق) است و کسانی که کتاب آسمانی به آنان داده شد، (در آن) اختلاف نکردند، مگر بعد از آگاهی و علم، آن‌هم از روی ستم و تجاوز در میان خود، و هر کس به نشانه‌های خداوند کفر ورزد بداند که خداوند، سریع الحساب است.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَن يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

پیام کیم: ریشه‌ی اختلاف میان ادیان، ستم و تجاوز گروهی از دانشمندان دینی آن‌هاست که علیرغم برخورداری از علم و دانش با دین‌های بعدی مخالفت کردند.

انعام ۱۲۴

خدا داناتر است که رسالت خود را بر عهده‌ی چه کسی بگذارد.

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

پیام کیم: خدا تنها وجودی است که بهتر از دیگران می‌داند که چه کسی را و چگونه به پیامبری برگزیند.

«آیت» به معنای «نشانه و علامت نبوت» آمده است. * **عصمت:** تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگرفتن و مرتکب خطا و گناه نشدن * **تحریف:** افزوده یا کم شدن کلمات از قرآن کریم * **تصدیق:** هر پیامبری که مبعوث شد خود را ادامه دهنده‌ی راه پیامبران پیشین معرفی نمود و از پیروان ایشان خواست به او ایمان بیاورند. * **خاتم النبیین:** قرآن کریم پیامبر اسلام (ص) را آخرین فرستاده‌ی الهی معرفی نموده است. * **نیازهای ثابت:** نیازهایی که در همه‌ی زمان‌ها برای بشر وجود دارند و از بین نمی‌روند. دین اسلام برای پاسخ به هر یک از این نیازها، قوانین ثابت و مشخصی دارد. * **نیازهای متغیر:** انسان‌ها برای پاسخ‌گویی به نیازهای ثابت خود از شیوه‌ها و روش‌های متغیری استفاده می‌کنند که متناسب با زمان آن‌ها است. * **ویژگی‌های فطری مشترک:** ۱. استعداد تفکر و تعقل و قدرت اختیار ۲. علاقه به فضیلت‌های اخلاقی و بیزاری از رذایل اخلاقی ۳. طالب کمالات نامحدود و خوبی‌ها ۴. گریزان از فنا و نابودی و طالب حیات جاودانه ۵. علاقه به زندگی در جامعه‌ی عادلانه ۶. در جستجوی راه رسیدن به سعادت حقیقی * **محورهای اصلی برنامه‌ی مشترک (دین واحد):** ۱. ایمان به خدای یگانه (توحید) ۲. ایمان به معاد و سرای آخرت و پاداش و جزای عادلانه‌ی آن ۳. اعتقاد به عادلانه بودن نظام هستی ۴. ایمان به فرستادگان الهی ۵. عبادت و بندگی خداوند ۶. کسب مکارم اخلاقی ۷. دوری از رذایل و زشتی‌های اخلاقی ۸. برپایی نظام اجتماعی بر اساس عدل * **علل آمدن پیامبران متعدد:** ۱. لزوم استمرار در دعوت و ترویج پیوسته‌ی آن ۲. رشد تدریجی سطح فکر اقوام و جوامع ۳. از بین رفتن یا تحریف تعلیمات پیامبر پیشین * **ویژگی‌های پیامبران:** ۱. وحی ۲. اعجاز ۳. عصمت * **عوامل ختم نبوت** (پایان پیامبری و بی‌نیازی انسان‌ها نسبت به دین جدید): ۱. آمادگی جامعه‌ی بشری برای دریافت برنامه‌ی کامل زندگی ۲. حفظ قرآن کریم از تحریف ۳. وجود امام معصوم (ع) پس از پیامبر (ص) ۴. پیش‌بینی راه‌های پاسخ‌گویی به نیازهای زمانه * برخی ویژگی‌های دین اسلام که سبب **انطباق آن با نیازهای متغیر** زمان شده‌اند: ۱. توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت ۲. وجود قوانین تنظیم‌کننده ۳. اختیارات حاکم و نظام اسلامی * نیازهای انسان در زندگی فردی و اجتماعی: ۱. نیازهای ثابت ۲. نیازهای متغیر * خداوند متناسب با دو ویژگی **تعقل و اختیار** در انسان‌ها، با فرستادن دین، ایشان را راهنمایی و هدایت کرده است. * **محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان** بوده است و فقط در برخی **احکام فرعی** تفاوت داشته‌اند. * لازمه‌ی استقرار و ماندگاری یک پیام، **تبلیغ دائمی و مستمر** آن است. * پیامبران الهی در هر عصر و دوره‌ای، اصول ثابت دین الهی را متناسب با فهم و اندیشه‌ی انسان‌های آن دوران بیان می‌نمودند. * به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی مردم و عدم توسعه‌ی کتابت، تعلیمات انبیاء به تدریج فراموش می‌گردید یا عوض می‌شد. * هر پیامبر جدیدی که از طرف خداوند مبعوث شده است، پیامبران گذشته را **تصدیق** کرده است. * آمدن پیامبر اسلام (ص) در **تورات و انجیل** وعده داده شده بود. * قرآن کریم **منشأ اصلی** اختلاف و چنددینی را **برخی رهبران دینی** معرفی می‌کند که به‌خاطر **حفظ مقام و موقعیت و منافع خود** در برابر دعوت پیامبر جدید ایستادند. * کلمه‌ی وحی اختصاص به پیامبران ندارد اما **عالی‌ترین** درجه‌ی آن مخصوص پیامبران است. * قرآن کریم، اعجاز را با نام آیت می‌خواند و دانشمندان اسلامی به آن‌ها **معجزه** می‌گویند. * ضرورت عصمت، بالاتر از همه در حوزه‌ی مسئولیت‌های مربوط به رسالت است. * مصونیت از گناه در پیامبران به صورت **اختیاری** است نه این‌که مانعی بیرونی آن‌ها را از ارتکاب گناه و خطا باز دارد. * پیامبران، با ایمان و تقوا هیچ‌گاه به سوی گناه نمی‌روند و با بینش عمیق هیچ‌گاه مرتکب خطا و اشتباه نمی‌شوند. * قرآن کریم نیازی به تکمیل یا تصحیح ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند. *

درس ۱۰ در انتظار طلوع

نور ۵۵	
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا	خداوند وعده داده است به کسانی از شما که ایمان دارند و عمل صالح انجام می‌دهند که آنان را جانشین در زمین قرار دهد، همان‌طور که قبل از آنان کسانی را جانشین قرار داد. و برای آنان دینشان را مستقر سازد که برای آن‌ها پسندیده است و بیمشان را به ایمنی مبدل گرداند به گونه‌ای که مرا بپرستند و چیزی را شریک من نگیرند.
پیام کیم: حاکمان و وارثان نهایی زمین، اهل ایمان و عمل صالح هستند و این در حالی است که در آن زمان دین ایشان (اسلام) سراسر جهان هستی را فرا می‌گیرد.	
انبیاء ۱۰۵	
وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ	و در زبور (کتاب دین حضرت داود (ع)) نوشتیم بعد از (آن که) در تورات (کتاب دین حضرت موسی (ع)) نوشته بودیم که زمین را فقط بندگان صالح و نیکوکار من به ارث می‌برند.
پیام کیم: خداوند به جز قرآن در کتاب‌های الهی دیگر نظیر تورات و زبور نیز وعده‌ی حکومت نهایی صالحان بر کره‌ی زمین را می‌دهد.	
توبه ۳۳	
هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ	او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا بر تمام ادیان و اندیشه‌های دیگر غلبه نماید، هر چند که مشرکان نخواهند.
پیام کیم: خداوند پیامبر (ص) را با هدایت و دین حق فرستاد تا آیین فراگیر و جهان‌شمول در سراسر گیتی بر پا شود.	

درس ۱۱ مرجعیت و ولایت فقیه

تفقه: تفکر عمیق * فقیه: افرادی که به معرفت عمیق در دین می‌رسند - گروهی از مردم که وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین می‌کنند تا پس از کسب علم به شهرهای خود رفته و قوانین اسلام را به مردم بیاموزند. * تقلید: پیروی از متخصصان و عمل کردن مطابق راهنمایی آنان * تقلید در احکام: رجوع به متخصص دینی و پیروی از او * مرجع تقلید: فقهی که مردم در احکام دینی به او رجوع می‌کنند و از او پیروی می‌نمایند. * مشروعیت: دارا بودن شرایط پنج‌گانه‌ی رهبری که بیانگر پذیرش حکومت و رهبری توسط دین است. * مقبولیت: بهره‌مندی از پذیرش مردم * زمان‌شناس: کسی (فقهی) که بتواند احکام دینی را متناسب با نیازهای روز به‌دست آورد. * با تدبیر و با کفایت: رهبری جامعه در شرایط پیچیده‌ی جهانی و خنثی کردن نقشه‌های دشمنان دین با درایت و بینش قوی * شجاعت و قدرت روحی: مبارزه‌ی بی‌واهمه با دشمنان دین، نترسیدن از کسی در اجرای احکام و ایستادگی در مقابل تهدیدات * استمرار مسئولیت‌های امام عصر (عج) در زمان غیبت: ۱. مرجعیت دینی در شکل مرجعیت فقیه ۲. حکومت اسلامی در چهارچوب ولایت فقیه * شرایط مرجع تقلید: ۱. تخصص در فقه ۲. با تقوا باشد ۳. عادل باشد ۴. زمان‌شناس باشد * شرایط ولی فقیه: ۱. تخصص در فقه ۲. با تقوا باشد ۳. عادل ۴. زمان‌شناس ۵. با تدبیر و با کفایت ۶. بهره‌مندی از شجاعت و قدرت روحی * راه‌های شناخت مرجع تقلید: ۱. خود ما به اندازه‌ای از علم فقه اطلاع داشته باشیم که بتوانیم فقیه دارای شرایط را بشناسیم ۲. از دو نفر عادل و مورد اعتماد که بتوانند فقیه واجد شرایط را تشخیص دهند، پرسیم. ۳. یکی از فقیهان در میان اهل علم چنان مشهور باشد که

* حق: یکی از نام‌های خداوند متعال که با حکمت خود جهان را اداره می‌کند. * گذشته‌ی سرخ: اعتقاد به عاشورا و آمادگی برای ایثار و شهادت در راه عدالت‌خواهی، آرمان‌گرایی و حقیقت‌جویی. * آینده‌ی سبز: باور به مهدویت و نپذیرفتن حکومت‌های طاغوتی و تلاش برای گسترش عدالت و انسانیت در سراسر جهان * انسان منتظر: کسی که هدف و آرمان خود را می‌شناسد و یقین دارد روزی اهدافش در جهان محقق می‌شود. * جامعه‌ی منتظر: جامعه‌ای که به واقعیت‌های ناهنجار موجود «نه» می‌گوید، حکومت‌های غیرالهی و طاغوتی را نمی‌پذیرد و به امید فردای درخشان تلاش می‌کند. * فواید زنده بودن امام زمان (عج)، مشخص بودن پدر و مادر ایشان و حضورشان در جامعه: ۱. شناخته شدن فریب‌کارانی که بخواهند خود را مهدی موعود (عج) معرفی کنند. ۲. احساس حضور ایشان توسط پیروان امام و درک علم ایشان نسبت به فداکاری و مجاهدت مؤمنان ۳. یقین نسبت به امکان سخن گفتن با امام (عج) و در میان گذاشتن خواسته‌های خود با ایشان ۴. برخورداری جامعه از هدایت امام و ولایت معنوی ایشان به صورت‌های گوناگون * عوامل پویایی جامعه‌ی شیعه: ۱. گذشته‌ی سرخ (عاشورا- شهادت) ۲. آینده‌ی سبز (مهدویت- عدالت) * مسئولیت‌های منتظر: ۱. تقویت معرفت، ایمان و محبت به امام ۲. پیروی از امام عصر (عج) ۳. ایجاد آمادگی در خود و جامعه ۴. دعا برای ظهور امام * عقیده به منجی و موعود در اسلام و به خصوص در تشیع، اعتقادی عمیق و استوار است. * تاریخ زندگی انسان‌ها، صفحه‌ی مبارزه‌ی دائمی حق و باطل بوده است. * پاسخ به سؤال در مورد نتیجه‌ی نهایی مبارزه‌ی حق و باطل با بینش انسان‌ها درباره‌ی جهان ارتباط دارد. * خداپرستان معتقدند یکی از نام‌های خداوند حق است و او با حکمت خود، جهان را اداره می‌کند. * پیامبران الهی می‌گویند در پایان تاریخ، یک ولی الهی ظهور می‌کند و حکومت جهانی و عادلانه‌ی تشکیل می‌دهد که فقط براساس دین خدا اداره می‌شود. * با وجود اعتقادات مختلف پیروان پیامبران درباره‌ی ظهور موعود، همه در اصل الهی بودن پایان تاریخ و ظهور ولی خدا برای برقراری حکومت جهانی اتفاق نظر دارند. * مسلمانان اعتقاد دارند منجی بزرگ انسان‌ها حضرت مهدی (عج) از نسل پیامبر اکرم (ص) است. * شیعیان معتقدند امام عصر (عج) موعود و منجی انسان‌ها، دوازدهمین امام، فرزند امام حسن عسکری (ع)، هم‌نام پیامبر (ص) و مهدی (عج) یکی از لقب‌های اوست. * اهل سنت معتقدند حضرت مهدی (عج) از نسل پیامبر اکرم (ص) و حضرت فاطمه (س) است اما هنوز به دنیا نیامده است. * پیامبر (ص): هرکس که دوست دارد خدا را در حال ایمان کامل و مسلمانی مورد رضایت او ملاقات کند، ولایت و محبت امام عصر (عج) را بپذیرد. * عصر غیبت، عصر دودلی‌ها و شک و تردیدهاست. * آمادگی برای ظهور امام زمان (عج)، ابعاد گوناگون علمی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی دارد. * هسته‌ی مرکزی یاران حضرت مهدی (عج)، ۳۱۳ نفر به تعداد یاران پیامبر اکرم (ص) در جنگ بدر هستند که به فرموده‌ی امام باقر (ع) ۵۰ نفر از آنان، زنان‌اند. * بیش‌تر یاران امام را جوانان تشکیل می‌دهند. * امام علی (ع): محبوب‌ترین کارها نزد خداوند، انتظار فرج است. * لازمه‌ی انتظار فرج، دعا برای ظهور امام (عج) است.

قصص ۵	
وَيُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَفْضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ	و می‌خواهیم منت نهم بر کسانی که در زمین، ضعیف شمرده شدند و ایشان را امامان و جانشینان و وارثان قرار دهیم.
پیام کیم: خداوند متعال وعده داده است که حکومت زمین در آخرالزمان مخصوص کسانی است که در طول هزاران سال زندگی انسان‌ها در روی زمین، مورد ظلم و استضعاف قرار گرفتند.	

امام صادق (ع)	
هر کس از فقیهان که نگهدارندهی نفس خود، نگهدارندهی دین خود، مخالفت کننده با هوی و هوس خود، فرمانبردار فرمان خداوند خود باشد، پس بر مردم است که از او پیروی کنند.	فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَانِتًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالَفًا لِهَوَاهُ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ فَلِلْعَوَامِ أَنْ يَقْلُدُوهُ
پیام: شرایط مرجع تقلید از بیان امام صادق (ع) و لزوم پیروی مردم از مرجع تقلید.	
امام عصر (عج)	
و در مورد رویدادهای زمان به روایان حدیث اشیاء رجوع کنید. که آنان حجت من بر شماست و من حجت خدا بر آنها می باشم.	وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حَجَّتِي عَلَيْكُمْ وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ
پیام: پیروی از مرجع تقلید در زمان غیبت امام عصر (عج) در حکم پیروی از ایشان است - حفاظت و مراقبت امام عصر (عج) از مراجع تقلید و احکام ایشان	

در دل ۱۲ ویژگی های حکومت اسلامی

* **عهدنامه‌ی مالک اشتر:** نامه‌ای که امام علی (ع) هنگامی که مالک اشتر را به فرمانداری مصر منصوب نمود به او نوشت و در آن، مسئولیت‌های وی و سیمایی از یک حاکم اسلامی را ترسیم نمود. * **نظام جمهوری (مردم سالار):** حکومتی که براساس نظر و رأی اکثریت مردم پدید آمده است. یعنی اکثریت مردم، نوع حکومت خود را تعیین کرده‌اند نه فرد یا گروهی خاص. * **مردم سالاری دینی:** نظام جمهوری اسلامی که در آن از یک سو مردم با قیام و انقلاب خود، جمهوری اسلامی را برپا کردند و از سوی دیگر حکومت بر مبنای قوانین اسلام و دستورات الهی است. * **رابطه‌ی رهبر با مردم:** ۱. دلسوز و مهربان ۲. مشورت با ایشان ۳. قاطعیت در تصمیم‌گیری ۴. روشننگری مردم با روش‌های درست و منطقی ۵. قاطعیت نسبت به سرنوشت جامعه ۶. نگاه برابر و مطابق قانون به آحاد جامعه ۷. تربیت و هدایت مردم به دین خدا و سعادت ۸. تواضع در برابر مردم و مقتدر در برابر ستمکاران. * **فرمان‌های امام علی (ع)** به مالک اشتر در عهدنامه: ۱. مهربانی با مردم تحت حکومت ۲. توجه به بزرگی حکومت خداوند به هنگام تکبر و خود بزرگ‌بینی ۳. دوست داشتن میانه‌ترین در حق، شامل‌ترین در عدل، فراگیرترین در جلب خشنودی مردم ۴. دور کردن عیب‌جویان از خود ۵. عدم شتاب در قبول و تصدیق سخن چین ۶. عدم مشورت با ترسو ۷. عدم تساوی نیکوکار و بدکار در نظر و ذهن ۸. پاسداری حق برای محرومین * **رابطه‌ی مردم با رهبر:** ۱. تبعیت از رهبر و پایبندی به قوانین و مقررات ۲. استقامت و پایداری برای اجرای قوانین و پیشرفت جامعه ۳. حفظ وحدت و همبستگی اجتماعی بر محور رهبری ۴. آماده شدن برای مقابله با ظالمان و مستکبران ۵. افزایش آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی ۶. خیرخواهی و نصیحت‌گری رهبر ۷. انجام وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از منکر ۸. کوشش در جهت آبادانی کشور ۹. تلاش در حفظ اموال عمومی ۱۰. ترجیح منافع کل نظام اسلامی بر منافع فردی خود * **تفاوت‌های نظام‌های جمهوری دموکراتیک رایج در جهان و جمهوری اسلامی:** ۱. حکومت اسلامی بر مبنای قوانین اسلامی تشکیل می‌شود. ۲. هدف دموکراسی‌های رایج در جهان صرفاً تأمین خواسته‌های دنیوی مردم است اما هدف اصلی نظام اسلامی، سعادت اخروی، برقراری عدالت اجتماعی و آسایش و رفاه مردم است. * **امام علی (ع)** به مالک اشتر: مردم دو دسته‌اند: ۱. دسته‌ای برادر دینی تو، دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو * **با توجه به توسعه‌ی جوامع، لازمه‌ی مشورت، وجود گروه‌ها و نهادهای مشورتی است که امروزه در جمهوری اسلامی ایران به شکل‌های گوناگونی مانند مجمع تشخیص مصلحت نظام وجود دارد.** * **مهم‌ترین حق مردم بر رهبر، تربیت و هدایت ایشان به دین خدا و سعادت حقیقی است.** * **توجه به بزرگی حکومت خداوند سبب نجات از سرکشی،**

انسان مطمئن شود او واجد شرایط است. * **چگونگی انتخاب ولی فقیه:** ۱. شیوه‌ی مستقیم: حضور در اجتماعات و راه‌پیمایی‌ها و انتخاب امام خمینی (ره) ۲. شیوه‌ی غیرمستقیم: انتخاب خبرگان توسط مردم و انتخاب رهبر - (آیت الله خامنه‌ای) توسط ایشان * **شرایط مورد نیاز رهبر برای اداره‌ی جامعه:** ۱. مشروعیت ۲. مقبولیت - شرایط مرجع تقلید از نظر امام صادق (ع): ۱. فقیه ۲. نگهدارنده‌ی نفس خود ۳. نگهدارنده‌ی دین خود ۴. مخالفت‌کننده با هوی و هوس خود ۵. فرمانبردار فرمان خداوند خود * **پیروی از دین اسلام و دستورات الهی اختصاص به زمان پیامبر (ص) و امامان ندارد.** * **در دوره‌ی غیبت، فقیه واجد شرایط به نیابت از امام عصر (عج) دو مسئولیت مرجعیت دینی و رهبری و ولایت را برعهده دارد.** * **فقیهان، با تفکر در آیات و روایات و با کمک گرفتن از موازین دقیق، احکام را به‌دست می‌آورند.** * **پیروی از دستورات کسی که مشروعیت (شرایط بیان شده جهت مرجع تقلید و ولی فقیه) ندارد، حرام است.** * **از آن‌جا که ولی فقیه بیان‌کننده‌ی قوانین و مقررات اجتماعی اسلام است، انتخاب وی نمی‌تواند مانند انتخاب مرجع تقلید باشد یعنی نمی‌شود هر کس به‌طور جداگانه برای خود ولی فقیه انتخاب کند.** * **اداره‌ی جامعه تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان‌پذیر است و در غیر این صورت هرج و مرج و تفرقه و پراکندگی پیش می‌آید.** * **مردم در انتخاب ولی فقیه باید به صورت دسته جمعی اقدام کنند.** * **تشخیص بهره‌مندی رهبر جامعه از شرایط پنج‌گانه‌ی دین بر عهده‌ی مجلس خبرگان است.** * **ولایت فقیه، زمینه‌ساز حکومت جهانی امام عصر (عج) می‌باشد.** * **مرجعیت و ولایت فقیه، همان چراغ هدایتی است که در پرتو آن می‌توان راه را از بی‌راهه شناخت.** * **حکومت اسلامی، قلعه و حصار محکمی است که منتظران در آن، به آماده‌سازی و تشکل خود می‌پردازند.** * **تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت به معنای ارائه‌ی یک الگو از حاکمیت دینداران است.** * **حمایت از محرومان و مستضعفان جهان، دشمنی ستمکاران را به دنبال دارد اما سبب تقویت جبهه‌ی حق در دنیا می‌شود و ما را به حکومت عدل جهانی نزدیک‌تر می‌سازد.**

فصلت ۴۲

باطل در این کتاب راه پیدا نمی‌کند، چه پیش از آن و چه پس از آن، چرا که فرستاده‌ای است از سوی خدایی حکیم و ستایش شده.	لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ
پیام آیه: ضمانت خداوند مبنی بر عدم انحراف و ورود هیچ‌گونه بطلان در قرآن کریم که این بهترین دلیل بر لزوم تبعیت از فرامین قرآن کریم در تمام زمینه‌های عبادی سیاسی آن می‌باشد.	

توبه ۳۳

او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر تمام آیین‌ها چیره گرداند، حتی اگر مشرکان نخواهند.	هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ
پیام آیه: خداوند پیامبر (ص) را با هدایت و دین حق فرستاد تا آیین فراگیر و جهان‌شمول در سراسر گیتی بر پا شود.	

توبه ۱۲۲

نمی‌شود که مؤمنان همگی اعزام شوند، پس چرا از هر گروهی، جمعی از آن‌ها کوچ نکنند تا دانش دین بیاموزند و مردم خویش را هشداری دهند که به سوی آن‌ها باز می‌گردند، تا مواظبت و توجه کنند.	وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ
پیام آیه: لازم است در جامعه‌ی اسلامی گروهی از مردم کوچ کرده و علوم مورد نیاز را بیاموزند و پس از بازگشت به جوامع خود، به مردم خدمت کنند.	

بسمه تعالی			
سوالات امتحان نهایی درس: دین و زندگی (3)		کلیه رشته‌های نظری	ساعت شروع: 9 صبح
سال سوم آموزش متوسطه		مدت امتحان: 90 دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: 1391/5/23	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در مرداد ماه سال 1391			
ردیف	سوالات		
نمره			
1.	الف) ترجمه و پیام آیات		
1	عبارت قرآنی: (قل أطيعوا الله و الرسول فإن تولوا فإن الله لا يحب الكافرين) را ترجمه کنید.		
1/25	عبارت قرآنی (أدع ألى سبيل ربك بالحكمة و الموعظة الحسنة و جادلهم بالتى هي أحسن) را ترجمه کنید.		
0/5	3. با توجه به عبارت قرآنی: (قل لا أسألكم عليه أجرأ إلا المودة فى القربى) پیامبر (ص) چه چیزی را پاداش رسالت خود بیان می‌کنند؟		
0/5	ب) درست یا نادرست بودن گزاره‌های زیر را با (ص/غ) مشخص کنید		
0/5	4. خداوند برای تشخیص هدف و راه رسیدن به آن، عقل را در درون وجود انسان و پیامبران را در بیرون قرار دادند.		
0/5	5. تعیین جانشین رسول خدا (ص) با هدایت و راهنمایی خداوند بوده و خداوند ائمه (ع) را به این مقام برگزیده است.		
0/5	6. انسان عزیز همواره به ندای عقل و نفس اماره گوش فرا می‌دهد و تسلیم نفس لوامه نمی‌شود.		
0/5	7. ابتدایی‌ترین زمینه شکل‌گیری نهاد خانواده رشد و پرورش فرزندان است.		
0/5	ج) جملات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید:		
0/5	8. کلمه «شیعه» در قرآن کریم به معنای به کار رفته است.		
0/5	9. ائمه اطهار (ع) راه‌هایی مسلمانان از دست حاکمان طاغوتی و مشکلات اجتماعی را می‌دانستند.		
0/5	10. نگاه مثبت دین به آینده‌ی تاریخ و اعتقاد به حضرت مهدی (ع) اصلی به نام را در دل‌ها زنده کرده است.		
0/5	11. شرط پرداخت نفقه نیازمند بودن زن نیست، بلکه انجام است.		
0/5	د) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:		
0/5	12. وقتی می‌گوییم «حرکت انسان اختیاری است» به چه معنا است؟		
0/5	13. اگر معجزه پیامبر اکرم (ص) از نوع کتاب و علم نبود، چه مشکلی پیش می‌آمد؟		
1	14. مشکلات و مسائل سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوره پس از رحلت پیامبر (ص) را نام ببرید.		
0/5	15. چرا رسول خدا (ص) به صورت‌های گوناگون فضایل حضرت علی (ع) را برای مردم بیان می‌کردند؟		
0/5	16. از میان فقیهان کسی که می‌تواند مسئولیت اداره و رهبری جامعه را به عهده گیرد، چه نامیده می‌شود؟		
0/75	17. شرایط «مرجع تقلید» را بنویسید؟		
0/75	18. مهم‌ترین عامل پایداری خانواده پس از ازدواج چیست؟		
1	ه) به سؤالات زیر پاسخ تشریحی دهید:		
1/5	19. مصون بودن پیامبران از «گناه» و «خطا» ناشی از چیست؟		
1	20. بخش اصلی رهبری امام زمان (عج) چیست؟ آن را توضیح دهید.		
1/5	21. پویایی جامعه شیعه در طول تاریخ از نظر جامعه‌شناسان به چه عواملی وابسته است؟ توضیح دهید.		
1/5	22. تفاوت‌های میان «نظام مردم سالاری دینی» و «نظام‌های جمهوری دموکراتیک رایج در جهان» را بنویسید.		
1/5	23. تمایلات انسان را نام ببرید و بنویسید هر یک مربوط به کدام بعد وجودی انسان است. ذکر مثال.		
1/5	24. چرا اجازه پدر در ازدواج دختران ضروری است؟		
0/75	25. در پیمان ازدواج منظور از «صداق یا مهریه» زن چیست؟		
«موفق باشید»			

بسمه تعالی			
سوالات امتحان نهایی درس: دین و زندگی (3)		کلیه ی رشته ها	ساعت شروع: 8 صبح
سال سوم آموزش متوسطه		مدت امتحان: 90 دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: 1392/2/25	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم خردادماه 1392			
ردیف	سوالات		
نمره			
1	الف) عبارات قرآنی زیر را ترجمه کنید:		
1	«فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ» بقره، 24		
2	«أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ» نحل، 125		
3	ب) درست یا نادرست بودن گزاره های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید:		
0/5	محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان بوده است و همه ی آن ها آورنده ی یک دین بوده اند.		
0/5	انسان عزیز همواره به ندای نفس اماره گوش فرا می دهد و تسلیم نفس لوامه نمی شود.		
0/5	عالی ترین هدف تشکیل خانواده رابطه ی محبت آمیز با همسر است.		
6	ج) جملات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید:		
0/5	مقام و منزلت حضرت علی (ع) نزد خدا و رسول اکرم (ص) به سبب بی نظیر و بی مانند ایشان است.		
0/5	بخش اصلی رهبری امام عصر (عج) مربوط به می باشد.		
0/5	انسان دارای دو دسته تمایلات است، تمایلات و تمایلات		
9	د) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:		
0/5	آیه ی «أَمَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ وَيُطَهِّرَ كُفْرًا تَطْهِيرًا» را تکمیل کنید. احزاب ، 33		
0/5	«شیعه» در لغت به چه معنا می باشد؟ (ذکر دو معنا)		
1	اقدامات مربوط به مرجعیت دینی امامان (ع) را نام ببرید. (4 مورد)		
0/75	شرایط «مرجع تقلید» را بنویسید. (3 شرط)		
1	چرا امام علی (ع) به مالک اشتر می فرماید هرگز نیکوکار و بدکار در نظرت یکسان نباشد؟		
0/75	مهم ترین عامل پایداری خانواده پس از ازدواج را بنویسید.		
0/25	از نظر قرآن کریم مهم ترین معیار همسر شایسته کدام است؟		
16	ه) اصطلاحات زیر را تعریف کنید:		
1	طاغوت		
1	ولی فقیه		
1	مهریه (یا صداق)		
19	و) به سؤالات زیر پاسخ تشریحی دهید:		
1	چرا پاسخ به نیازهای برتر باید «کاملاً درست و قابل اعتماد» باشد؟		
1	از اشکالات اساسی «ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر اکرم (ص)»، دو مورد را بنویسید.		
1	چرا حضرت مهدی (عج) را «غایب» نامیده اند؟ منظور از این غیبت را توضیح دهید.		
1/5	ویژگی های جامعه ی منتظر را بنویسید. (ذکر سه مورد)		
1	میان «عزت نفس» و «گناه» چه رابطه ای وجود دارد؟ چرا؟		
1/5	چرا در ازدواج اجازه ی پدر برای دختران ضروری است؟		
20	جمع نمره		
«موفق باشید»			

مجموعه کتاب‌های مرجع نهایی

ویژگی‌های کتاب

- ✓ کامل‌ترین مرجع سؤالات امتحان نهایی
- ✓ همه‌ی سؤالات امتحان نهایی از سال ۸۴ تا سال ۹۲
- ✓ طبقه‌بندی سؤالات براساس عناوین کتاب درسی
- ✓ چیدمان سؤالات براساس ترتیب موضوع و سال
- ✓ پاسخ‌های تشریحی و مختصر و مفید
- ✓ نمونه امتحانات کامل سال‌های اخیر در انتهای کتاب

انتشارات مهرماه
۳-۸۴۰۰۸۴۴۰
www.mehromah.ir
sms: ۳۰۰۰۷۲۱۲۰

9 786005 799736